

A decorative graphic on the left side of the slide features a thin blue circle. A thick blue horizontal bar overlaps the bottom of the circle. On the left side of this bar, there is a large, dark blue bracket-like shape. On the right side of the bar, there is a large, light blue bracket-like shape.

Natalitet između romantičnih apela i postmodernih vrijednosti

Ivan Rimac

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Studijski centar socijalnog rada

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

29. svibnja 2018.

Uvod

- The Green Paper objavljen 2005. od strane Europske komisije prepoznaje ulogu odgođenog roditeljstva u oblikovanju ukupne slike fertiliteta, te usmjerava kreatore europskih politika na ciljanje upravo ovog problema:
 - Odgođeno roditeljstvo predstavlja univerzalni trend u razvijenom svijetu - '**postponement transition**' (Kohler et al., 2002)
 - Stope fertiliteta su vrlo niske i u daljnjem opadanju u cijeloj EU
 - Prosječna dob roditelja u vrijeme rađanja prvog djeteta je porasla na 4-5 godina

Tablica 1.**Prosječna dob majke u vrijeme prvog rađanja i stope fertiliteta u odabranim zemljama Europe, 1980. i 2008.**

Zemlja	Prosječno vrijeme prvog rađanja		Stopa fertiliteta	
	1980	2008	1980	2008
Bugarska	21,9	24,9	2,05	1,5
Češka	22,4	27,3	2,10	1,5
Nizozemska	25,7	28,9	1,60	1,8
Rusija	23,0	24,4	1,86	1,5
Španjolska	25,0	29,7	2,20	1,5
Švedska	25,3	28,4	1,68	1,9

Uključenost u obrazovanje

■ Razina obrazovanja

- Obrazovanje žene u većoj mjeri determiniraju trend gađanja u kasnijim godinama života (e.g. Rindfuss et al., 1996; Goldin and Katz, 2002; Bratti, 2003; Kravdal and Rindfuss, 2008).
- Ekonomski modeli koji predviđaju vrijeme prvog rađanja pokazuju da što je više obrazovanje žene to je i kasnija tranzicija u majčinstvo (e.g., Happel et al. 1984; Gustafsson 2001; Gustafsson et al., 2002)

■ Uključenost u obrazovanje

- Uključenost u obrazovanje je nekompatibilno s rađanjem, i pored razlika u pojedinim zemljama uglavnom se obrazovni proces i rađanje međusobno isključuju (Billari and Philipov, 2004; Liefbroer and Corijn 1999; Kravdal, 1994)

Područje obrazovanja

- Van Bavel (2010) je pokazao sa četiri karakteristike područja obrazovanja imaju utjecaj na odluku o roditeljstvu: očekivana početnička plaća, vertikalnost rasta plaća u napredovanju, stavovi prema rodnim ulogama u obitelji i udio muškaraca i žena u profesiji.
- Bolje obrazovane žene će preferirati karijeru nad roditeljstvom ako serija koraka u karijeri dovodi do progresivnog napretka u odgovornosti, većoj plaći, većem autoritetu i autonomiji u poslu (Amuedo-Dorantes and Kimmel, 2005).

Participacija žena u radnoj snazi

- Veći udio žena u radnoj snazi i veće plaće su negativno povezane s brojem djece i pozitivno povezani s godinama u kojim žene rađaju prvo dijete (e.g. Calhoun, 1994; Gangadharan and Rosenbloom, 1996).
- Ekonomisti ističu da je rano roditeljstvo povezano s „visokim penalizacijama u plaći”, te da žene koje su kasnije rodile imaju znatno viša primanja, posebice ako su u zanimanjima u kojima se traži više obrazovanj (Gustafsson, 2001; Amuedo-Dorantes and Kimmel, 2005; Gustafsson and Kalwij, 2006; Miller, 2010; O’Donoghue et al., 2011).

Participacija žena u radnoj snazi

- Nicoletti & Tanturri (2005) su pokazali da žene odgađaju roditeljstvo za 3 do 7 godina od započinjanja profesionalne karijere.
- I većina drugih autora se slaže s konstatacijom da odloženo roditeljstvo ima pozitivne efekte na visinu plaće (Drolet, 2002; Amuedo-Dorantes & Kimmel, 2003).
- Romeo Gordu (2009) ističu da žene s visokim obrazovanjem i dužim radnim iskustvom u vrijeme sklapanja braka imaju tendenciju odgađanja roditeljstva, ali da žene s višom plaćom i boljim prihodima kućanstva odgađaju roditeljstvo manje od drugih.

Partnerstva i brak

- Baizan et al. (2003) pokazuju da u Španjolskoj brak dovodi do manjeg odgađanja roditeljstva od drugih oblika partnerskih veza.
- Mills (2004) navodi da neformalni oblici partnerstva odgađaju ulazak u brak i s time utječu na odloženo roditeljstvo.

Vrijednosne orijentacije i stavovo

- Postoje oprečni nalazi u kojoj mjeri egalizacija rodni uloga u partnerstvu utječe na fertilitet. U nekim studijama se pokazuje da su ravnopravne uloge povezane s većim, a u nekima s manjim fertilitetom (Kaufman, 2000; Puur et al., 2008).
- Bernhardt and Goldscheider (2006) su pokazali da postoji povezanost stavova o ravnopravnosti spolova i odgađanja roditeljstva kod muškaraca

Determinante vezane za specifičnosti pojedinih zemalja

- Cijeli niz determinanti može utjecati na odgađanje roditeljstva:
 - Tradicija kontinuiteta obrazovanja u odnosu prema odgođenom školovanju (Hrvatska, Francuska nasuprot Norveške, Švedske)
 - Kompozicija stanovništva u pogledu imigranata iz zemalja koje još nisu prošle demografsku tranziciju
 - Struktura obrazovanosti radne snage

Using Multi level analysis in explaining postponement motherhood found:

- Effects of educational trajectories on transition to motherhood (Billari & Philipov, 2004)
- Effects of study discipline on postponement of motherhood (Van Bavel, 2010)
- Fertility intentions (Billingsley & Ferrarini, 2011; Testa, 2010; Ervasti, 2009)
- Effects of regional context and public care for children on fertility decision in Western Germany (Hank, 2002; Hank & Kreyenfeld, 2003).
- Fertility-related behaviour in context of perceived norms (Liefbroer & Merz, 2009).

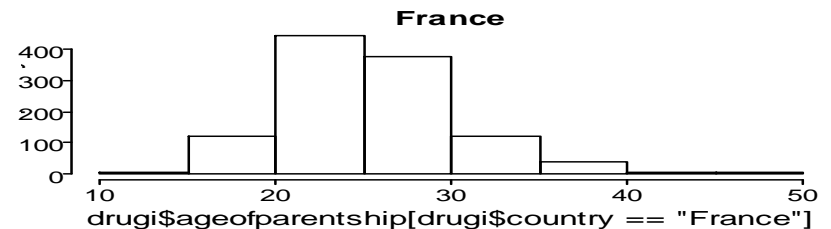
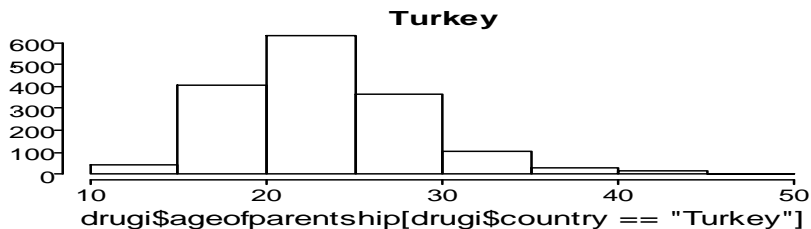
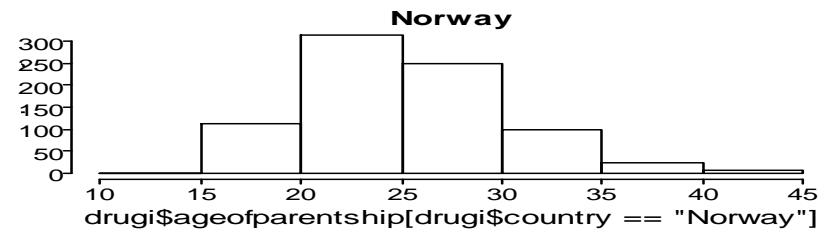
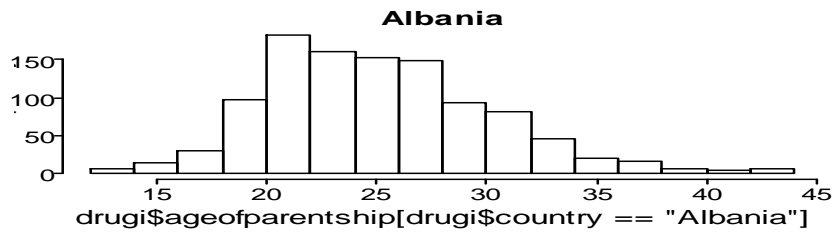
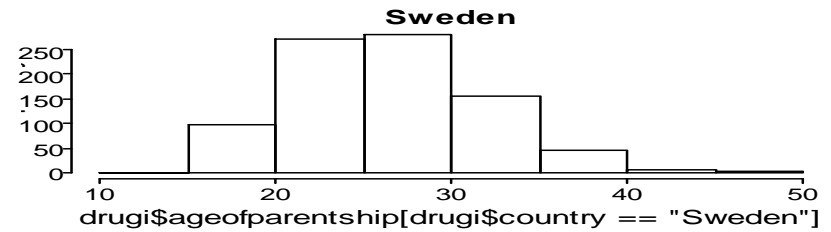
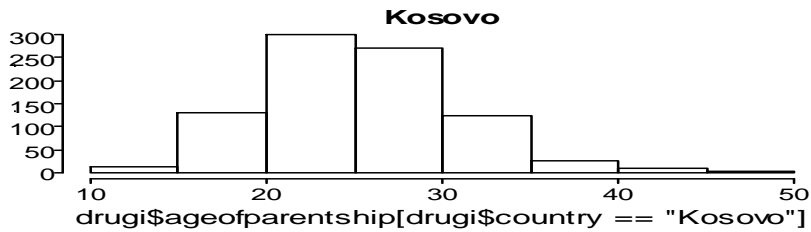
Europska studija vrijednosti iz 2008.

- Europska studija vrijednosti iz 2008. daje komparativne podatke za 44 zemlje
- Uključuje podatak o dobi osobe u trenutku rađanja prvog djeteta
- Korištena je verzija podataka v3.0

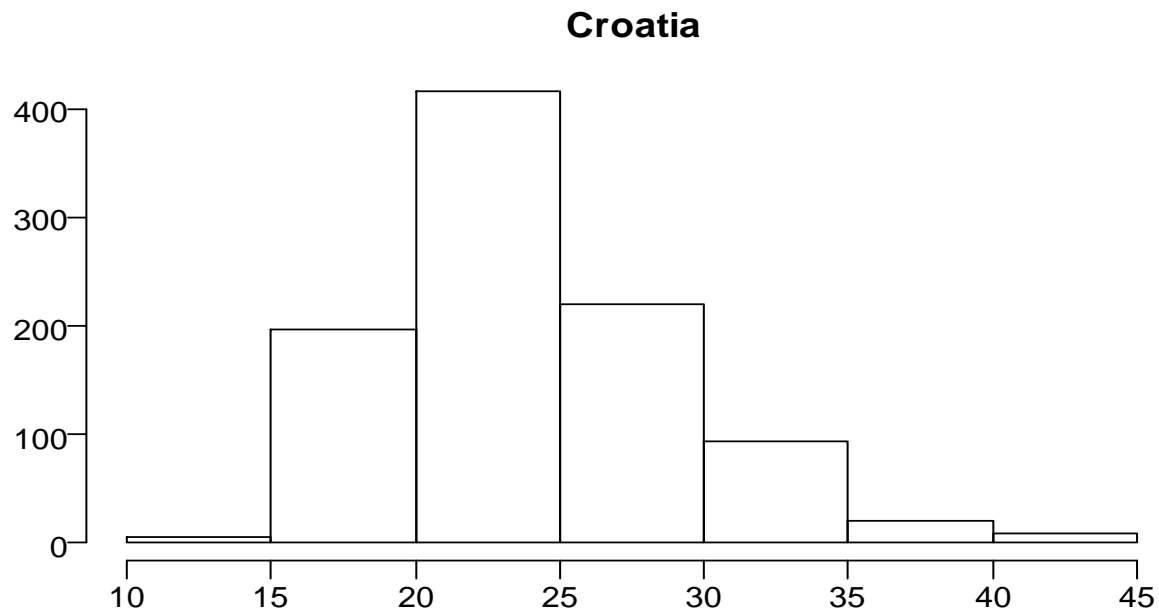
Prvo roditeljstvo i broj djece

- Usporede li se različite zemlje povezanosti dobi roditelja kod rađanja prvog djeteta i broja djece vidljivo je da postoji jasna povezanost koja je to veća što je prosječna dob rađanja prvog djeteta veća.
- Kosovo -0.11
- Albanija -0.16
- Turska -0.19
- Hrvatska -0.23
- Švedska -0.30
- Norveška -0.29
- Francuska -0.28

Vrijeme prvog rađanja

Vrijeme prvog rađanja

`drugi$ageofparentship[drugi$country == "Croatia"]`

Orijentacija u životu

	posao	obitelj	slobodno vrijeme	religija
Kosovo	64.8%	86.7%	29.2%	48.4%
Albania	64.8%	91.0%	15.3%	14.9%
Turkey	83.3%	96.7%	52.2%	79.8%
Croatia	46.0%	77.1%	26.8%	19.5%
Sweden	47.1%	92.5%	54.7%	8.6%
Norway	61.3%	90.4%	52.7%	12.8%
France	67.0%	89.1%	33.5%	13.0%

Niti jedna od vrijednosnih orijentacija ne korelira s dobi u kojoj osoba postaje roditelj po prvi put.

[Religioznost]

- U većini promatranih zemalja indikatori religioznosti nemaju povezanost s vremenom rađanja prvog djeteta.
- Izuzetci su:
 - Turska u kojoj učestalije prisustvo vjerskim obredima ima pozitivnu povezanost s dobi u kojoj osoba postaje roditelj (veće prisustvo-stariji roditelj)
 - Hrvatska u kojoj su deklarirana religioznost i važnost Boga u životu povezane s ranijim roditeljstvom

Stavovi prema roditeljstvu

- Jedino na Kosovu i u Albaniji stav da žena treba imati djecu da bi se osjećala ispunjenom ima povezanost s vremenom rađanja prvog djeteta.
- U Francuskoj taj stav se odnosi na muškarce i na vrijeme kad muškarac postaje roditelj.
- U Turskoj, Hrvatskoj, Norveškoj i Švedskoj ti stavovi nemaju povezanost s vremenom postanka roditeljem.
- Ni socijalni pritisak više nije relevantan niti u jednoj od promatranih zemalja.

Zaposlenost i vrijeme prvog roditeljstva

- Niti u jednoj od promatranih zemalja zaposlenost više nije povezana s dobi u kojoj osoba postaje roditelj.

[Imigranti]

- Bez obzira na različitost zemalja koje su uzete u komparaciju, osobe koje nisu rođene u zemlji u kojoj sada žive ne pokazuju razlike u prosječnoj dobi kada postaju roditelji

[Obrazovanje]

- Obrazovanje osobe vrlo je relevantno za dob u kojoj postaje roditelj u svih sedam zemalja uzetih u komparaciju.
- Obrazovanje partnera je relevantno samo u Norveškoj i Švedskoj.

Zaključci

- Prema svim iznesenim empirijskim nalazima, bez obzira na statističke obrade koje ne isključuju mogućnost utjecaja drugih potencijalnih faktora, čini se da glavni razlozi odgode roditeljstva leže u sferi obrazovanja i profesionalnog pozicioniranja.
- Vrijednosne i religijske odrednice prestale su, ako su ikad i bile, biti determinante odluke o roditeljstvu.
- Niti društveni pritisak koji potiče na ranije roditeljstvo više ne postoji ili je postao irelevantan.
- U svim promatranim zemljama, bez obzira na ekonomsku razvijenost i participaciju žena u radnoj snazi ne postoje veće varijacije u pogledu utjecaja zaposlenosti na odluku o roditeljstvu.

Zaključci

- Po iznesenim parametrima, uloga obrazovanja u suvremenim ekonomijama toliko je značajna da je odloženo roditeljstvo postalo pravilo, a ne izuzetak.
- Znakovito je da i imigranti koji se nisu rodili u zemljama pokazuju jednake modele ponašanja u odluci o roditeljstvu kao i osobe koje su se rodile u toj zemlji.

[

]

HVALA.